Sterringa's 5-cent-brochuren.
nrs. XVI en XVII.

Verschijnen maandelijks.
Abonnement per 6 maanden 35 ct. fr. p. p.

CHARLES MALATO.

DE ONTWIKKELING DER MENSCHHEID.

NAAR HET FRANSCH VAN

B. P. V.

VORMVERANDERING DER MAATSCHAPPIJ.

DOOR DEZELFDEN.

EENIGE VERZEN.

PRIJS PER NUMMER 5 CENT, fr. p. p. 6 ct.
(Daar deze brochure een dubbel nr. beslaat, hebben we ook den prijs ervan op 10 CENT gesteld.)
25 EX. 2.– , 50 EX. 3.50, 100 EX. 6.—.

Aan de abonnee's zij bericht dat hiermee de eerste jaargang, die begon met nr. VI, is afgeloopen. Met nr. XVIII gaat alzoo de 2e jaargang in. Volledige stellen zijn nog tegen kostenden prijs verkrijgbaar, evenals enkele nrs.

J. STERRINGA — AMSTERDAM.

CHARLES MALATO.

DE ONTWIKKELING DER MENSCHHEID.

NAAR HET FRANSCH VAN

B. P. V.

VORMVERANDERING DER MAATSCHAPPIJ.

DOOR DEZELFDEN.

EENIGE VERZEN.

J. STERRINGA — AMSTERDAM.

DE ONTWIKKELING DER MENSCHHEID.

DOOR

CHARLES MALATO.

De toekomst ligt als kiem in het heden. Toen de aarde nog als gloeiende damp in de ruimte zweefde, bevatte zij reeds alle bestanddeelen van haar toekomstig leven.

Hoeveel gestalten werden doorloopen, hoeveel miljoenen jaren en eeuwen die uitgewischt worden als een schim op het zwarte bord der eeuwigheid!

Weg met de oorspronkelijke leerstellingen over de wereldwording! Weg met de Vedas, de Illiade, den Bijbel. Hier is het heldendicht volgens Darwin, het boek der natuur en der menschheid.

De vuurbol werd afgekoeld, de dampen werden verdicht, de lichtende ster is dood. Een planeet heeft zich gevormd, en de vlammende golven worden de baren van een grenzeloozen oceaan.

In de diepe wateren komen bewerktuigde wezens tot stand. Wat is het vormelooze slijm 1) dat beeft in de zon op den oever? Welnu, deze stof welke gij versmaadt, is het eerste ontwerp van de levende schepsels, die van wijziging tot wijziging, zullen uitloopen op u, o hoogmoedige mensch! Waar de beweging aanvangt begint ook het leven.

Uit de achtereenvolgende verbindingen der ongeschapen stof, komen langzamerhand planten, zoöphyten 2), visschen, kruipende dieren, vogels, zoogdieren voort.

De keten der wezens vertakt zich, strekt zich uit en wordt volkomener. Bescheiden korstmossen der eerste tijden! ge zijt verwant met de prachtige varens en palmen van het steenkooltijdvak, met onze eiken en dennen. Pterodactylen, voorouders onzer vleermuizen! Ichtyosauren 3) vereerde vaderen onzer krokodillen. Aap, voorganger van den mensch!

Zeker, in spijt van den Bijbel die alle gedeelten van het heelal als vreemd aan elkander beschouwt, ieder oogenblik de tusschenkomst eener scheppende kracht aanneemt, die iets doet met niets — gaat alles in de wereld zoo eenvoudig mogelijk. Alles verandert van vorm en niets wordt geschapen omdat niets vernietigd wordt — de dood is slechts het uitgangspunt van een nieuwen vorm. Van den mensch tot de made, van de rots tot de bloem, van den Oceaan tot de wolk, verbinden zich alle deelen der eeuwige stof, zijn solidair onder elkander.

Overal en altijd werkt de kracht der traagheid, der reaktie, tegen de kracht der beweging, de kracht van den vooruitgang. Dezelfde strijd wordt geleverd op zedelijk, als op verstandelijk, physiologisch of physisch gebied — want in den grond vormen al die werelden slechts een enkele, beheerscht door dezelfde wetten. De reaktie is de bodem die het sap weigert aan den boom, de schors die de knop gevangen houdt, het dier dat zijn lot met onderwerping verdraagt, de mensch die modellen zoekt in het verleden. De vooruitgang is het leven dat overal rondloopt, zich mededeelt van den bodem aan de plant, nieuwe kiemen doet opkomen uit de oude verbroken gevangenissen, het bewerktuigde schepsel prikkelt en het nieuwe wapenen geeft voor den levensstrijd. De vooruitgang is de mensch die zijn overgebleven dierlijkheid ver wegwerpt en het ideaal zoekt in de ontkenning van het verledene, zonder over zijn oorsprong te bloozen.

De vooruitgang beschrijft op zijn weg naar hooger een onmetelijke spiraal; telkens schijnt het alsof hinderpalen hem naar zijn uitgangspunt zullen terugvoeren; doch na deze schreden terug krijgt hij een

nieuwen stoot waardoor hij alles omverwerpt wat hem scheen te moeten stuiten.

Als de laatst gekomenen, en daardoor de hoogsten op de ladder der levende wezens, vormden de anthropoïden 4) dichte drommen: hun kroost bedekt het gansche middengedeelte der oude wereld. Van de oevers der Indische Zee, van de vlakten van Iran en Thibet, begeven familiën zich op weg in alle richtingen, en bij iederen voetstap der landverhuizing vestigen zich de menschen die daartoe neiging toonen; klimaat, gewoonten en voedsel maken hen verschillend, iedere dierlijke verscheidenheid wordt de stam van verschillende menschelijke verscheidenheden.

Terwijl ze zich van de wouden verwijderden, werden de vierhandigen langzamerhand tweehandig, hun ruggegraat wordt recht, zij loopen half gebogen, met kromme knieën. De nachten zijn koel in de vlakte, ze schuilen onder hoopen takken, het eerste beginsel der menschelijke hut. De levensmiddelen zijn schaars op den berg, en de bergbewoners worden vlijtig, ze worden jagers, vleescheters en menscheneters.

Indië, dat bij uitstek oude land, heeft de herinnering bewaard aan de verwantschap tusschen menschen en apen. In steden en tempels worden de apen als broeders begroet en als voorvaderen vereerd. En het grootste gedicht van Indië, de Ramayanâ, verheerlijkt in de omhelzing van Rama en den aap Hanouman, de wereldverwantschap van alle levende wezens.

Met de gesproken taal kwam de menschheid tot stand. Wie is dat zwarte en behaarde wezen, dat in holen slaapt en met een steenen bijl in de hand de wilde dieren trotseert? Dat is de voorhistorische mensch, de wilde met ingedrukten schedel en grove kaken, die rauw en bloedig het vleesch verslindt van wezens zijner soort. Dat is de heerschappij van geweld en blinde kracht.

Onophoudelijke strijd wordt veroorzaakt door de wet van den strijd om het bestaan. Wee hen die inslapen! De tegenstander, wild dier of mensch, beloert

hen. De eerste kunst der opkomende menschheid is de kunst pijlen en silexbijlen te maken.

Een begin van maatschappelijk leven wordt vluchtig ontworpen; de familiën voegen zich bijeen, worden stammen; de verrichtingen worden verschillend: aan den man oorlog en jacht, aan zijn gezellin de zorg voor het huiselijk leven. Slavernij treedt in de plaats van vleescheten en menscheneten, — de onderwerping van den mensch is voordeeliger dan het temmen der dieren. De uitbuiting van den mensch vangt aan.

Met het loon der slavernij ontvangt de beschaving een stoot, ontwikkelt zich de handel. Het menschelijk dier van het paleolitisch tijdvak 5) is verdwenen; onbekende callots 6) griften het beeld van mammoeths en rendieren in hun hoornen werktuigen.

De gewoonten zijn wetten geworden, en de wetten bekrachtigen overal de heerschappij van het geweld: de vrouw zal het eigendom van haar man wezen omdat zij zwakker is dan hij; dezelfde bepaling bestaat bij de australische wilden en in het romeinsch recht waardoor wij nog beheerscht worden.

De meeste wetten zijn de bekrachtiging van oude gewoonten: de gewoonten van het verleden kunnen niet meer passen bij de toekomst, dus geen wetten meer.

Dit redeloos dier, dat ons wetten nalaat, schept voor zichzelf en ook voor ons een godsdienst. Onbekend met de natuurkunde zoowel als met al het overige, maakt het een god uit vrees voor den donder. En indringers, sluwe lieden, dichters laten dezen god spreken, maken zich van hem meester tot het verzekeren hunner heerschappij. Dit is de oorsprong der klassen. Het eerste bovennatuurlijke denkbeeld was de vernieling der menschelijke gelijkheid.

Dit is zoo waar, dat alle groote maatschappelijke bewegingen, die bevrijdende gevolgen opleveren, meer en meer stoffelijk worden. Boeddhisme en Kristendom waren oorspronkelijk populair, doch werden onvruchtbaar door de aanraking der godgeleerden. De mohamedaansche godsdienst mengt een zinnelijk materialisme

onder de godsdienstige overwegingen, en brengt daardoor gansch de oude wereld in opstand, verdringt het kristendom. Stoutmoediger dan Wicleff, Johannes Huss en Ziska, spreekt de boerenleider Munzer luide van gelijkheid en kommunisme; aangevuld door hem, is de Hervorming de omwenteling van het verstand tegen het dogma en van de arme lijfeigenen tegen de rijke bisschoppen. De engelsche revolutie is de laatste waarin de godsdienst-idee een belangrijke rol speelt.

De revolutie van 1789 is een louter politieke beweging, geleid door de burgerlijke maatschappij, die voor eigen rekening handelt. En thans worden meer dan ooit de wolken der metaphysika weggevaagd: de sociale revolutie zal de omwenteling wezen van de ledige tegen de volle magen.

De menschheid verkeert sedert haar geboorte in opstand tegen zichzelf, en deze voortdurende opstand is juist de grootste beweegkracht van den vooruitgang — al is het een duur gekochte vooruitgang. Al deze opbruisingen, deze oorlogen, vereenigen de volkeren, verbreken de wallen waarachter de oude rassen zich verschansten. Geweldddadig met elkander in aanraking gebracht, treden Aryas, Toeraniërs, Semieten, Chamieten en Negritos vermengd in den grooten maalstroom waardoor de menschheid meegevoerd wordt.

Na den ruwen schok herstelt de rust zich langzamerhand, de krachten willen in evenwicht komen totdat een nieuwe kracht opkomt die de orde der dingen wijzigen zal. In Azië, die mierenhoop van volkeren en bakermat der godsdiensten, worden klassen geboren uit boven elkander geplaatste rassen; Soedras en Vaycias, afstammelingen der overwonnenen, ge zult arbeiden om den overvloed der brahmanen en kchatryas te onderhouden. Dwingelanden, die men weldra zal vergoden, hebben uw voorouders overwonnen, gij moet het juk dragen in afwachting dat na eeuwen en eeuwen de demokraat Boeddha de bevrijding uwer nakomelingen zal beproeven.

Doch, terwijl de Indiërs even zooveel goden vereeren als zij tyrannen hadden, terwijl de Perzen de

zon aanbidden en de Chineezen hun draken; terwijl de herders van Chaldea en Egypte de sterrenkunde grondvesten, de Pheniciërs de volle zee trotseeren om zich metalen inplaats van steenen wapenen te verschaffen, en de veroveraars van Ninive en Assur met verschrikkelijke brandoffers hun macht van koninggoden steunen; terwijl barbaarsche stammen bruisen aan de poorten der jonge wereld — terwijl bewijst een volk goddelijke eer aan de natuur. Onbeschroomd, blijmoedig en bewegelijk als de baren der Middellandsche Zee aan welker oever zij zich kwamen neerzetten, ontsnappen de Grieken aan den atmosfeer van dienstbaarheid dien men overal inademt. Dit ras werd verlevendigd door vreemde elementen. Inplaats van deze verbazende steenen godheden die bedroeven en verpletteren, stellen zij boomen, beken, bloemen. De goden die zij zich geven, door een afdwaling gemeen aan de gansche oudheid, hebben tenminste menschelijke vormen, en het oog vermoeid van de assyrische blokken, van de monsterachtige indische Trimoertis met duizendtallen armen en hoofden, blijft rusten op de Venus te Milo en den Apollo van Praxiteles.

In een tijd toen alles barbaarschheid of monocratie 7) was, lieten de Grieken het woord hooren waardoor ze het eerste volk der oudheid werden: „Vrijheid".

In de praktijk waren het sluwe en roofzuchtige kooplieden, die meer gehecht waren aan hun onafhankelijkheid dan bekommerd om de vrijheid hunner buren. Zij hielden bovendien zorgvuldig de wonde plek in stand, die door hun vaderen uit den voorhistorischen tijd nagelaten werd: de slavernij. Doch zij bevorderden de ontluiking der gedachte, gaven leven aan de kunst doordat zij haar onder het volk brachten, en in tegenstelling met de Latijnen die alles samentrokken, werden de Grieken vaak bezield door de idée, die, beter begrepen, het wachtwoord der toekomst worden zal: Autonomie, Federatie. Tenslotte hebben verschillende grieksche wijsgeeren 8) de onderlinge verbinding der menschelijke belangen, het kommunisme, bespeurd, weliswaar onder een weinig verleidelijken vorm.

Het kommunisme wordt vooral ontworpen bij de noordsche barbaren. De germaansche m a r k en de keltische c l a n, zijn de oorspronkelijke vorm van vereeniging, die we tegenwoordig in de russische m i r weervinden: een groepeering van verwante familiën, die braakvelden, wouden, moerassen, weiden gemeenschappelijk bezitten en de bebouwbare gronden onder elkander geregeld verdeelen. De eigendom is niet meer ingepalmd door een enkelen meester zooals bij de semitische aartsvaders en de latijnsche familiehoofden: zij is voor allen bereikbaar. Er zijn geen ongelukkigen die tot wanhoop gebracht worden door meedoogenlooze schuldeischers zooals te Rome; goede en kwade kansen laten zich door allen gevoelen. Is de oogst overvloedig dan zijn allen verheugd; vernietigt een inbraak der zee de velden, dan begeven allen zich op weg, familiën, clans, stammen en sleepen golven Barbaren mee naar de vruchtbare landen van het Zuiden.

Toch brengt de romeinsche verovering al deze rassen met elkander in gemeenschap. De samensmelting van zooveel verschillende bestanddeelen wordt voorbereid, doch zal een verschrikkelijken slag toebrengen aan de oude wereld. De grieksche kunst en de aziatische weelde hebben den oorspronkelijken eenvoud der Romeinen gedood. De begeerlijkheid der karthaagsche kooplieden heeft zich medegedeeld aan de kinderen van Romulus. Doch daar komt de werkelijke vijand, zooveel gevaarlijker naarmate hij onbespeurd voor den dag kwam. Het kristendom gaat van het Oosten naar Europa, sleept alle opstandsverwachtingen mee, alle verwarde wenschen, alle wijsgeerige bitterheden. Dit krachtige joodsche ras, dat de goden saamgetrokken had in een enkelen god, en achttien eeuwen later het zelfde met de kapitalen moest doen, zou de macht van Rome knotten, deze centralisatie bij uitnemendheid. De Nazarethsche predikers en de leerlingen van Plato verbinden zich tegen de oude godheden.

In twee eeuwen is het kristendom doorgedrongen in Afrika, in Griekenland en in Italië en heeft wortel geschoten in Gallië. Het groote slavenvolk trilt, het

volk dat vergeefs zijn bevrijding gezocht had in opstand, in Italië met Spartacus, op Sicilië met Eunus en Athenion. Wat beteekenen voor hen de godsdienstige spitsvondigheden? De predikers van het Evangelie roepen hun toe: „Gelijkheid!", dus Vrijheid! Vooruit, allen overeind! En de kristelijke Bagauden 9) komen in opstand met Ælianus en Amandus. Doch wat wil dit zeggen? andere kristenen trekken tegen hen ten strijd met Cesar Maximilianus; Maurice, Victor, Candide, Exuperus en allen van het legioen van Thebe, komen hen bestrijden. Welja, de groote leiders van het kristendom kusten de voeten van Cesar, verzekerden hem dat ze geenszins zijn gezag benadeelen wilden: hun koninkrijk is niet van deze wereld. Dit is de eeuwige lafheid der invoerders van nieuwigheden, die niet durven doorgaan tot het uiteinde op den opstandsweg! Deze lafheid verhinderde niet dat Cesar deze kristensoldaten liet terdoodbrengen, die hij wantrouwde en die gedwee den hals toereikten. De mystieke Robespierre moest 1500 jaren later ook den hals toereiken op de „Place de la Révolution", nadat hij de beste vrienden des volks aan zijn moordenaars geofferd had.

Reeds liet het kristendom zijn treurigen kreet hooren: „Onderwerping!", een sombere kreet die weerklinkt door den ganschen nacht der middeleeuwen en de onterfden zal krommen totdat een andere stem — de stem van het menschelijk geweten — hun zal toeschreeuwen: „Opstand!" Het kristendom pleegt verraad jegens de verwachting der verdrukte menigte, verbindt zich met de Cesars, de vervolgers van vroeger; kruipt voor de Barbaren, de heerschers van morgen.

Deze ontmoeting van het kristendom met de Barbaren, was een der grootste gebeurtenissen in de geschiedenis. Zonder het kristendom zouden de Barbaren het romeinsche keizerrijk vaster en bekwamer tot zijn verdediging gevonden hebben. Zonder de Barbaren zou het kristendom, verschillend uitgelegd door de wijsgeeren, reeds vervalscht door de menigte leeraars en bisschoppen, gevaar geloopen hebben of bescheiden

een plantenleven geleid hebben, tot op den dag toen het met het heidendom werd samengesmolten. Doch daar wierp zich een gansche wereld van onwetende en geloovige wilden op Europa. Naarmate het gevaar nadert, worden de Cesars bescheidener; de kristelijke bisschoppen spelen een dubbel spel, begrijpen dat zij de rol van scheidsrechters, dat is van meesters zullen hebben, tusschen beide partijen: Romeinen en Barbaren. En zoo worden ze ijverige verdedigers van het keizerrijk met de keizers, ijverige bekeerders met de Barbaren.

Zij bereikten hun doel; zij verdreven eerst den Cesar, verdrongen den onnoozelen Konstantijn naar Byzance en vestigden zich te Rome. Daarna gingen zij de Barbaren staatkundig verdeelen 10); toen zij ze verdeeld hadden, vernietigden zij hen en stichtten hun wereldlijk rijk, een rijk dat boven alle andere rijken stond.

De beide grootste maatschappelijke bewegingen der oudheid, boeddhisme en kristendom, vingen aan met opstand, werden voortgezet in wijsbegeerte, en eindigden met onbeperkte heerschappij. Doch de roomsche aartspriesters waren minder menschelijk dan de aziatische priesters, en lieten de verfoeielijkste dwingelandij op Europa drukken, de slavernij der gewetens.

De slavernij was slechts onmerkbaar gewijzigd te midden van al deze gebeurtenissen. Geplaatst tusschen hun ontaarde meesters en de barbaarsche stammen, hadden de slaven die het grootst in aantal waren, met een weinig kracht volkomen de meesters kunnen verpletteren en de Barbaren tegenhouden of tenminste met hen onderhandelen. Dit was een plechtig oogenblik in de geschiedenis en het schijnt zich thans opnieuw voor te doen, nu tusschen de oude latijnsche en de germaansche wereld, die elkander vernietigen willen, het internationaal socialisme oprijst! Doch deze menigte was door de slavernij verslapt, en nog meer dan de slavernij had het kristendom haar alle veerkracht ontnomen, doordat het onophoudelijk van onderwerping en ootmoed sprak. De menigte torscht bijna zonder weerstand het juk der veroveraars. In de duisternis

der middeleeuwen vond een afschuwelijke samensmelting plaats van de gothische barbaarschheid en het romeinsche bederf; en de Kerk breidde haar rijk uit over dezen ganschen nacht.

Van den Indischen tot den Atlantischen Oceaan, hijgt dit groote arische ras onder den hiel des priesters. Waarheen is het leven gevlucht? Misschien naar het geheimzinnige werelddeel dat Plato met den naam Atlantide aanduidde, en dat de IJslanders in de Xe eeuw ontdekten 11), doch weldra verlieten, totdat Kolumbus het in 1492 aan den dag zal brengen: Amerika. Minder barbaarsch dan de menschen der oude wereld, leven de Roodhuiden vrij in stammen, zij verbinden zich in vrijheid en vereeren slechts de natuur. Verstandige en krachtige rassen vestigen zich in Mexico, in Peru, bouwen daar steden, brengen daar een beschaving tot bloei — een beschaving die niet op winstbejag berust en die weinig bloed kost. Haast u, Azteken, Mayas, Incas; haast u met uw vrije leven te leven: de dagen van rouw zijn niet verre.

Want de oude wereld beweegt zich. Het kristendom wordt aangevallen. Mohammed ondernam de samensmelting der gelooven 12), zijn leerlingen veroverden Arabië, Perzië, Klein-Azië, een gedeelte van Indië en China, het geheele Noorden van Afrika en komen in Europa. De beide godsdiensten worden handgemeen. En terwijl er steeds dwepers komen van het Oosten, komen er aanhoudend Barbaren van het Noorden 13). Vertrapt door de priesters, door de heeren, door allerlei veroveraars, komen eindelijk de lijfeigenen, de slaven der velden, in opstand en in Frankrijk, in Duitschland, in Vlaanderen branden de kasteelen. De bewoners der steden volgen het voorbeeld, zij staan ook op en roepen de vrije gemeente uit 14). Zal dit de bevrijding wezen? Neen, want wil de opstand vruchtbaar wezen, dan moet zij bewust zijn en het geloof heeft alle verstand gedood. Hoeveel inspanning en bloed zal het nog kosten eer men aan de dwingelanden de erkenning der rechten van het menschelijk wezen afgeperst heeft. Het leenstelsel werd aangevallen door de herders, door

de boeren, de burgers, de zwitsersche bergbewoners, maar het heeft steeds goede klauwen en tanden. Te Lyon, Londen en Rome, in het hart van het katholicisme, verkoopt men menschen tot op het einde der XIIIe eeuw, onder het welwillend oog van de hoofden der Kerk, die meer dan ooit onderwerping en gelatenheid prediken. Weldra is de slavernij niet voldoende meer: op de houtmijten wordt menschenvleesch gebraden

Welk krachtiger argument kan men aanvoeren tegen de lieden, die de dierlijke afkomst van den mensch ontkennen en een neergestorten god van hem willen maken, dan de barbaarsche verminkingen van het vleesch: verminkte, verbrande, geradbraakte menschen! In de oogen der mystieke leerlingen van den Heiligen Dominicus schittert de wellust van den tijger, die de beenderen hoort kraken en het bloed ziet opspringen. Is het verschil grooter tusschen de hersenen van de hoogste apen en van den oorspronkelijken mensch, dan tusschen Torquemada en Darwin?

Zal de menschheid in haar verlaging blijven stilstaan? Zal zij tot de dierlijkheid weerkeeren? Neen, want na Schwarz die het buskruit uitvindt, komt Gütenberg die de boekdrukkunst uitvindt en Kolumbus die Amerika ontdekt. De lang onderdrukte denkbeelden ontluiken, tot daar toe onbekende wetenschappen vormen zich, en terwijl de oude scholastiek op haar grondvesten waggelt, wordt de almacht van den paus aangevallen door invoerders van nieuwigheden. In naam van het Evangelie? . . . . . Dat komt er niet op aan! De geest van onderzoek en kritiek ontwaakt eindelijk. Heden ontkent men den paus, morgen zal men den koning of God verloochenen.

De denkers en helden zijn zooals steeds, helaas!, in de minderheid. Hoeveel Sigismund's voor één Ziska, hoeveel Borgia's voor één Rabelais! Ten koste van stroomen bloeds worden kleine vrijheden veroverd door de burgers der steden, doch de eene dwingelandij moet verdwijnen om door een andere te worden vervangen. In de bedorven lucht ademt men slechts onderdrukking: aarts-

priesters, heeren, koningen, kooplieden, die elkander opvolgen, zwellen van goud en purper op kosten der menigte.

Voorheen waren er slaven, thans lijfeigenen, een verandering van woorden die slechts in schijn een verandering was 15). Er zullen nog bijna drie eeuwen moeten verloopen, eer de menigte haar bevrijding bekomt — niet werkelijk doch slechts bij name. Op het einde der XVIIe eeuw, zijn de boeren nog zwartachtige, magere en ruige dieren, die met hun handen den bodem omwoelen teneinde zich te voeden met wortels 16). En al vermenigvuldigen de italiaansche en vlaamsche penseelen de meesterwerken, al scheppen wijsgeeren de wetenschap door waarneming en laten de scholastiek aan de monniken over, al spreken schrijvers in heldere en schitterende taal de gedachte uit; toch neemt de menigte in dat alles geen deel. De donderslag van 1789—92 brengt voor haar geen oplossing. De heeren zijn verjaagd, maar de burgers komen: de heerschappij door erfrecht maakt plaats voor de geldheerschappij, dat wil zeggen voor bedrog, voor lafhartige uitbuiting. Evenals in den tijd der Bagauden, evenals in den tijd der Jacques 17), werkt en zwoegt een ontelbaar volk om een handvol parasieten in overvloed te houden. Zeker, er zijn geen Patriciërs meer die levende menschen als voedsel in hun vischvijvers werpen, gelijk in de dagen der Romeinen slaven als aas voor de murenen dienden 18). Heeren spannen hun vasallen niet meer voor den ploeg — dit is een vooruitgang waarover de philanthropen zich mogen verheugen. Er bestaat geen slavenhuis meer, ook geen adellijk kasteel; maar in de plaats daarvan verrijzen tuchthuis, fabriek en bordeel, waarin de wezens opgehoopt worden die het stempel der ellende op hun voorhoofd dragen. De onpersoonlijke, statige, overal oppermachtige, nergens kwetsbare wet, trad in de plaats van den godsdienst waaraan men niet meer gelooft, en roept ook:

„Onderwerping!”

Onderwerping!, neen opstand!

Opstand zoolang een man als kanonvleesch, opstand

zoolang een vrouw als plezier vleesch dient! Door den opstand tegen het dogma werd de geloovige denker; door den opstand tegen het gezag zal de burger mensch worden. Hoe komt het dan, dat de volkeren wel het recht tot denken veroverden, doch niet het recht op het leven veroveren kunnen?

Europa en Amerika bezitten ongeveer 3 maal meer voortbrengselen van landbouw en nijverheid dan de inwoners kunnen verbruiken, en overal verjaagt de ellende de arbeiders van het veld naar de steden en uit de steden naar onbekende landen, waar achter een soms schitterende voorspiegeling hun nieuwe teleurstelling wacht. Azië bevat onberekenbare rijkdommen, die verloren gaan bij gebrek aan een uitweg of vermeesterd worden door een klein aantal bevoorrechten, terwijl jaarlijks miljoenen menschelijke wezens van honger omkomen.

Slechts het inbezitnemen van de voortbrengende krachten, en voor alles van den bodem, de bron aller rijkdommen, zal den mensch welzijn geven, physieke ontwikkeling der soort, verstandelijke verfijning en zedelijken vooruitgang.

Welzijn en vrijheid maakten van de oude Grieken één der best begaafde rassen. Men vergelijke den verdierlijkten Turk met den onafhankelijken Arabier, met verfijnde vormen, een open geest, beurtelings geschikt voor poëzie en voor rekenen.

De kommunistische wilden van Taïti en de meeste eilanden in Oceanië waren zachtzinnig en gastvrij; de ellendige en hongerige Vuurlanders, zijn wild. Overgebracht op het vlot der „Medusa" 19), zou de beste mensch ter wereld, na zes dagen kiezen moeten tusschen zelfmoord of menscheneten.

Men kan nooit genoeg herhalen, dat de mensch is hetgeen van hem gemaakt wordt door de omgeving waarin hij leeft: kropgezwelachtig in een moerassig land, wild te midden der wouden, droomend aan den oever van den Oceaan.

Diepe verschillen onderscheiden de rassen. Bij de noordelijke rassen, heeft het karakter iets van den ernst

der noordelijke natuur. Bij de zwitsersche en schotsche bergbewoners geeft het een afspiegeling van de kalmte der meren en ijsvlakten. Bij de zuidelijke volkeren, waar de zuivere lucht bedwelmt gelijk een drank, is de ademhaling sterk en snel; de mensch slorpt het leven op dat hem omringt, wil zich samensmelten met de natuur. Hij is ook minder zichzelf, hij is beweeglijker en meer vatbaar voor indrukken. Rap komen de woorden uit zijn wijdgeopenden mond; hij wordt meer praatziek dan de mensch uit het Noorden, die in zijn nevelachtigen dampkring, in het aangezicht zijner eentoonige landschappen, nauwelijks den mond opent om een weinig ijzige lucht in zijn longen te laten doordringen.

Langzamerhand zullen al deze verschillen verzwakken; door de wetenschap, door de internationale betrekkingen, door de verbreiding der denkbeelden, wordt onze aardbol één. Tot heden werd een groote hinderpaal voor den vooruitgang gevormd, door de moeielijkheid waarmee de volkeren hun denkbeelden wisselen. Enkele geleerden, die door dit bezwaar getroffen werden, kwamen op de hersenschimmige gedachte om ēen doode taal te doen herrijzen; anderen werden door nationalen hoogmoed gedreven en wilden den tongval van hun vaderland aan de overige menschheid opdringen; enkelen waren meer logisch, en bleven stilstaan bij het denkbeeld van het scheppen dezer wereldtaal, met gebruikmaking der wortels uit de voornaamste europeesche talen 20). Deze uitvinding zal, ondanks alle bespotting, onschatbare diensten kunnen bewijzen, doch naar alle waarschijnlijkheid steeds weinig toegankelijk voor de menigte blijven. Doch inmiddels vormden zich drie dialekten, die geroepen zijn tot het spelen eener groote rol in de internationale verhoudingen en wier ontwikkeling ons toont wat eenmaal de wereldtaal zal wezen.

Het Sabir 21), een vermenging van arabisch, fransch, spaansch, italiaansch en den tongval van Malta, wordt gesproken langs de gansche noordkust van Afrika. Het p i d g e o n - e n g l i s h 22), een mengsel van engelsch,

portugeesch en chineesch, veroorlooft gedachtenwisseling tusschen de inlandsche en vreemde rassen van het eene tot het andere uiteinde der zuidkust van Azië. Het bichelamare 23), samengesteld uit fransche, engelsche, spaansche, portugeesche en kanakische woorden, is bestemd tot heerschen in Oceanië.

Deze tongvallen ontstonden door de aanraking van verschillende volkeren, en ze vormen in de landen waar ze gesproken worden de demokratische en internationale taal in tegenstelling met de officiëele taal der ambtenaars. Wie weet of ze niet bestemd zijn om elkander te ontmoeten en samen te smelten en zoo de zeetaal zullen worden van West-Afrika tot aan de kusten der Stille Zuidzee?

Men kan binnenkort groote volkerenbewegingen voorzien. De groote stoot aan de bevrijding die men in Europa spoedig zal gewaarworden en die naar alle waarschijnlijkheid regeerders en grenzen neer zal werpen, zal een diepe echo voor den dag roepen in de andere werelddeelen: beschermde soevereinen, afgezanten, residenten, de gansche lange rij europeesche parasieten, zullen verdwijnen, en op menige plaats zal het volk zichzelf weder beheerschen en zelf de vormen van zijn maatschappelijk leven voorbereiden.

De groote werken die aan de oppervlakte onzer planeet worden uitgevoerd, zullen tot gevolg hebben dat de aanblik, de voortbrengselen en zelfs het klimaat der aarde aanmerkelijk gewijzigd worden. Enkel de doorboring der landengte van Suez, heeft door de verdamping der zee, wolken voortgebracht en bijgevolg regens in een streek waar voorheen geen druppel water neerviel. De afleiding van het ijs, dat gedurende zes maanden van het jaar den mond der St. Laurentrivier verstopt, zal het gevolg hebben dat de temperatuur stijgt over een weg van veel honderden mijlen. Wie kan zeggen of de warme Golfstroom niet dienen zal om leven te geven aan de kusten van het noordelijk halfrond, terwijl de schepping eener binnenzee in de Sahara de warmte van midden-Afrika zou temperen?

Het vraagstuk der bestuurbare luchtballons, dat nabij

zijn oplossing is, zal de thans nog zoo gevaarlijke ontdekkingsreizen in wandelingen veranderen.

Uit de samensmelting van alle volkeren, zal na een onbepaald aantal eeuwen, waarschijnlijk een vereenigd ras voortkomen, dat de voornaamste karakters samenvat waardoor het gevormd werd. Dit ras zal eenvoudig het menschenras heeten, en meer nog van ons verschillen dan wij van onze wilde voorouders uit het steentijdperk.

De vooruitgang zet zijn weg voort; we zien nog verspreide rassen langzaam maar zeker zich begeven naar hun samensmelting en de inbezitneming van den aardbol. In het oude Europa zal de groepeering der volkeren in drie of vier verschillende groepen: latijnsch, germaansch, slavisch en wellicht grieksch-donausch, spoedig gevolgd worden door de vereeniging dezer thans wedijverende volkeren.

Amerika is misschien rijper dan Europa voor de Sociale Revolutie. Terwijl de op verschillende punten beproefde socialistische kolonisatie 24) denkbeelden, en beter nog voorbeelden verspreidt, worden krachtige en verstandige elementen aangevoerd door de komst van een menigte landverhuizers. Het leven der wouden en pampa's ontwikkelt onafhankelijke zeden; de omwenteling zal in Amerika haar meest vastbesloten soldaten vinden.

Staatkundig en ekonomisch bevrijd, zal dat werelddeel een overheerschend belang hebben. Waarschijnlijk zal de menschelijke beschaving daar haar voornaamsten haard vinden. De thans uitgeputte europeesche volkeren zullen ten opzichte van het jonge Amerika de rol spelen, die de aziatische volkeren ten opzichte van Europa spelen.

En toch is Azië niet dood, doch slechts ingeslapen. Deze groote vergaarplaats van rassen, die achtereenvolgens Scyten, Arabieren, Mongolen en Turken in de oude wereld wierp, houdt nog 500 miljoen menschelijke wezens opgehoopt in China, Indo-China en Japan. Dat is een geducht gevaar. Indien de arbeiders niet spoedig bodem en werktuigen van hun meesters terug-

nemen en zelf gaan gebruiken, zullen ze van hun karig loon beroofd worden door de komst der chineesche arbeiders 25). Weerstand tegen hen is onmogelijk: een handvol rijst en thee, kostende in 't geheel 12 cent per dag, dat is hun voedsel. Als woning een hok waarin men vijftien of twintig menschen opeenhoopt. Geen overtollige zaken, geen schouwburg, geen boeken of dagbladen . . . en geen vrouwen. Voor de meest verfijnden een pijp en wat opium, waarmee men het individu vergiftigt en het ras uitteert.

Welk middel moet men aanwenden tegen dit gevaar?

De chineesche landverhuizing verbieden, die na Amerika en Australië thans Europa bedreigt? Behalve dat deze uitweg barbaarsch is, zouden de kapitalistische regeeringen nooit een schoone gelegenheid willen verliezen om het proletariaat te verpletteren, want de gele overweldigers zullen niet alleen kunnen zwoegen in de fabrieken, doch ook het volk kunnen doodschieten. De huurlingen van Karthago in de oudheid en de koopmansrepublieken in de middeleeuwen, waren geduchter voor het weerspannige volk dan voor de uitwendige vijanden.

De Vereenigde Staten hebben het verbieden beproefd. Niettemin wemelen de westelijke Staten van Chineezen. Op een gegeven oogenblik zullen bovendien de schatrijke burgers ongetwijfeld het verbod intrekken, onder voorwendsel der werkstakingen.

Het eenige middel ligt in de Sociale Revolutie. Wanneer de arbeiders hun patroons onteigend hebben, zullen zij geen mededinging van chineesche arbeiders meer te vreezen hebben.

Doch men zal kunnen zeggen, dat na de revolutie de aanraking met een aan dienstbaarheid gewend ras, dat andere zeden en een andere beschaving bezit dan wij, een gevaar zal blijven. Zal men niet tot verdelgingsoorlogen zijn toevlucht moeten nemen? Zal men het eeuwige tweegevecht tusschen Europa en Azië niet opnieuw moeten beginnen?

Het gevaar zal nog bestaan, doch men zal het gemakkelijker kunnen bezweren. Het barbaarsche Oosten

zal weerstaan worden door het vereenigde Europa, juist vereenigd door de vernietiging der vaderlanden die Europa verdeelen in een twintigtal tegenover elkander vijandige volkeren. Het gele ras verliet bovendien zijn lange gevoelloosheid, en begint zich te beschaven. Die chineesche arbeiders, welke den europeeschen en amerikaanschen arbeiders zulk een vinnige konkurrentie aandoen, brengen enkele begrippen van vooruitgang in hun vaderland terug. Reizen en internationale betrekkingen doen meer dan veroveringen, waarbij overwinnaars en overwonnelingen bedorven worden.

Ten Oosten van China is een volk van hetzelfde ras, de Japanneezen. Dit volk is jong, krachtig, geneigd naar de europeesche zeden. De Japanneezen zijn in zekeren zin de Franschen van het uiterste Oosten, en dragen er toe bij om het oude Azië van godsdiensten en onbepaalde heerschappij te ontdoen.

Want slechts door een onophoudelijke propaganda, een vredelievenden kruistocht, zal men zich voorgoed van het gele gevaar kunnen bevrijden, doordat men het gele ras tot zijn vrijmaking dwingt. Een verdelgingsoorlog zou noodlottig voor de Europeanen wezen, zelfs al waren ze overwinnaars. Dit toch zou de her stelling der staande legers noodig maken en al de aanhangselen van den bourgeois-staat. Ten koste van stroomen bloeds zouden de Aziaten vernederd kunnen worden, doch dan zou het gansche blanke ras een nieuwe bourgeoisie vormen, die een ontelbaar proletariaat onderdrukken zou, want zoo — door veroveringen — worden klassen en opstanden geboren. En op die wijze zou men de menschheid tot nieuwen strijd veroordeelen.

Behalve de propaganda, het zedelijk middel, bestaat er nog een andere weg tot het afwenden van den inval van het chineesche ras: het af te leiden naar Afrika. Zoo zou men tenminste dien inval kunnen uitstellen tot den tijd, wanneer dit ras zichzelf bevrijd had en niet meer gevaarlijk wezen zou.

Afrika is buitengewoon vruchtbaar, driemaal uitge-

strekter dan Europa en driemaal minder bevolkt. Dit werelddeel bevat rijkdommen die slechts op ontginning wachten. Een nauwgezet ondernomen chineesche volksverhuizing, niet meer begunstigd door lage handelaars doch door ernstige en oprechte groepen, doordrongen van een hoog begrip der beschaving, zou de werkzaamheid der negerbevolking prikkelen en aan de slavernij den genadeslag toebrengen. Het vurig bloed der Afrikanen zou het aziatische ras verlevendigen.

Ongetwijfeld zal het initiatief en de leiding der groote maatschappelijke bewegingen nog lang behooren aan de Ariërs, vooral vertegenwoordigd door de latijnsche, slavische, anglo-saksische en germaansche elementen. Er zijn twee of drie eeuwen van betrekkingen en kruising noodig, eer de rassen, die we niet het recht hebben te vermoorden, zich zonder gevaar kunnen samensmelten in het eenige menschenras.

Dan zal de menschheid in vrede en eenheid haar weg vervolgen, naar den onbegrensden vooruitgang, als ware het tot rechtvaardiging van het trotsche woord van een wijsgeer: „De menschen stammen af van de dieren en moeten goden worden."

AANTEEKENINGEN.

1) De Bathybius, beschouwd als de meest oorspronkelijke vorm der bezielde stof. Dit is een slijmige massa van oneindig afwisselende afmetingen. In het Noorden van den Atlantischen Oceaan heeft men op diepten van 4000 tot 8000 Meters deze vormen opgevischt, maar we hebben een dergelijk organisme aangetroffen op den oever van Oubatche (Noorden van Nieuw-Kaledonië).

2) Zoöphyten, plantdieren.

3) Pterodactylen en Ichtyosauren zijn voorwereldlijke dieren, waarvan de versteende overblijfselen vaak worden gevonden.

4) Dieren die het meest den mensch nabijkomen; de hoogst

ontwikkelde dieren. De meeste geleerden, die voorstanders zijn van de theoriën van Darwin, nemen aan dat de menschen niet afstammen van de aapsoorten die we tegenwoordig kennen, doch wel van anthropoïde apen (anthropos, mensch; eidos, vorm), van waar mensch en aap uitgingen en zich meer en meer begonnen te onderscheiden.

5) Paleos, oud; lithos, steen. Tijdperk van den ruwen steen. De voetstappen der menschheid voor de historische tijden worden verdeeld in: tijdperken van den ruwen steen, van den gepolijsten steen (neolitisch); van het brons, van het ijzer.

6) Callot, Fransch graveur der vorige eeuw, wiens eau-tort-platen, bedelaars en ongelukkigen voorstellend, beroemd en zeer gezocht zijn.

7) Monocratie: gezag door een enkel individu uitgeoefend.

8) Minos, Lycurgus, Plato.

9) Bagauden, Gallische boeren, die onder keizer Diocletianus in opstand kwamen.

10) Dit was gemakkelijk. Bij de ijverzucht van talen en rassen, voegde zich godsdienstige naijver: katholicisme, arianisme, priscillianisme (de volgelingen van Arius en Priscellianus, welke laatste geloofde dat de ziel van een goddelijke zelfstandigheid was), enz.

11) Noord Amerika werd ontdekt door Eric den Roode in 970. De IJslanders vormden enkele nederzettingen die ze weder verlieten. Het schijnt dat Kolumbus deze ontdekking niet kende, toen hij in 1492 uitzeilde tot het zoeken eener nieuwe wereld.

12) De door Mohammed gegrondveste godsdienst is een samensmelting van kristendom, jodendom en zelfs sabeïsme (aanbidding van zon, vuur en sterren).

13) Invallen der Saksers, Denen en Noormannen.

14) Men vergelijke P. Kropotkine, De Gemeente; en ook De Staat en zijn rol in de geschiedenis. Beide brochures verschenen bij den uitgever dezes.

15) Het fransche woord serf voor lijfeigene komt van servus, wat zeggen wil een slaaf, iemand die tot dienstbaarheid veroordeeld is.

16) „Men ziet een soort schuwe dieren, mannetjes en wijfjes, verspreid over het land. Ze zijn vuil, bleek en gansch verbrand van de zon. Ze zijn gehecht aan de aarde, die ze doorwoelen

en omspitten met een onweerstaanbare hardnekkigheid. Ze bezitten een soort spraak en wanneer ze zich opheffen vertoonen ze een menschelijk aangezicht. En ze zijn werkelijk menschen. Des nachts trekken ze zich terug in holen waar ze leven van zwart brood, water en wortels." (La Bruyère, Les Caractères.)

17) Jacques, zoo werden de Fransche boeren genaamd, die tegen de edelen den opstand verwekten, bekend onder den naam Jacquerie. (1358.)

18) En toch wel! Nog kort geleden gebruikten de krokodillenjagers in Indië levende menschelijke wezens, als aas voor hun wild.

19) De beruchte schipbreuk der „Medusa" gaf tot menscheneterij onder de overlevenden aanleiding.

20) Volapük, de kunstmatige taal, bevat fransche, engelsche, duitsche en russische wortelwoorden.

21) Sabir beteekent weten.

22) Pidgeon is een verbastering van het engelsche woord business, zaken. Pidgeon-english wil dus zeggen Handel engelsch.

23) Bichelamare, taal der visschers van holothurie, zeer overvloedig in Oceanië.

24) Een vluchtige schets van verschillende proefnemingen, hoofdzakelijk de anarchistische pogingen van Giovanni Rossi, door den vertaler dezer brochure, komt voor in „De Jonge Gids" van Januari en Februari 1899.

25) De kapitalisten behoefden slechts fabrieken in het Oosten op te richten; dan zouden ze de wereld met hun produkten overstroomen en het volk doen verhongeren in Europa en Amerika, omdat de arbeid in het Oosten zoo goedkoop is. Zoodoende ware het niet eens noodig dat men Chineezen liet overkomen.

Vormverandering der Maatschappij.

DOOR

CHARLES MALATO.

We zien in onze dagen hoe de wereld der staatkunde ineenstort en de wereld van den arbeid geschapen wordt.

Kamers, gemeente- en provincieraden, ministerie's, koningen en presidenten, al deze raderen van een versleten maatschappij staan stil; ze hebben hun tijd gehad, ze tellen in het openbare leven niet meer mee, indien er nog iets plaatsheeft, is het zonder hen en ondanks hun bestaan.

Deze ontzagwekkende lichamen zijn in waarheid overtollig geworden; ze bezitten geen grondslag meer en zullen bij den geringsten schok ineenstorten.

Zoolang de klassen blijven bestaan, die in naam door de groote omwenteling afgeschaft werden, hebben de bourgeoisinstellingen een reden van bestaan, aangezien de bourgeoisie stilzwijgend wordt beschouwd als het middelpunt en het hart der natie. Doch daar komt het proletariaat, steeds talrijker en bewuster, en dringt op zijn beurt de burgerij terug zooals deze laatste den adel teruggedrongen heeft. De instellingen der bourgeoisie kunnen aan het proletariaat niet behagen, ze zullen vallen tegelijk met de klasse waarvan ze een uitvloeisel vormen.

De bourgeois, die leven zonder werken, vormen advokaten, die hun woorden verkoopen en afgevaardigden vormen. De proletariërs, die evenmin tijd bezitten als geld of onderwijs, kunnen daaraan niet meedoen — en als ze een enkelen keer binnen den kring treden, is het om te bederven.

En dat kan men gemakkelijk begrijpen. Kamerleden en ministers moeten den invloed ondergaan die hun omgeving beheerscht. Ondanks hun oorspronkelijke voornemens, moeten zij dus van dag tot dag leven van kuiperijen, van praatjes, en hun plannen ondergeschikt maken aan de politiek. Ernstige zaken laat men varen, worden overgelaten aan een sekretaris of een bureel. En alles staat halverwege stil en wordt misvormd.

De groepeeringen van arbeiders zullen eenmaal de macht der bourgeoisie verbreken. Doch men zou zichzelf bedriegen, indien men de eene dwingelandij ging verruilen voor de andere. Niets is zoo onderdrukkend als die parvenu's, welke in het eerst zoo ootmoedig waren. Het vervangen van het gezag van een parlement door het gezag van een raad der vakvereenigingen, kan niet het ideaal vormen der proletariërs die werkelijk zich bevrijden willen. Ze zijn verloren wanneer ze toelaten dat enkele afgevaardigden zich als meesters plaatsen. De kleine macht zal grooter worden, de tijd zal de overweldiging bekrachtigen en een nieuwe heerschappij zal de maatschappelijke gelijkheid komen vernietigen.

De groepeering der pogingen is noodzakelijk voor den strijd. Ook is die groepeering noodzakelijk, opdat in de toekomst de werking der maatschappelijke machine verzekerd zij.

Doch hoe moet deze groepeering plaatshebben? — De voorstanders van het gezag zeggen: volgens de behoeften. De anarchisten antwoorden: volgens de neigingen.

Men moet zich er wel voor wachten dat men in absoluten zin zou spreken en veel waarde aan woorden hechten zou.

Het is volkomen duidelijk dat men de behoeften geen geweld kan aandoen, doch indien onder voorwendsel van behoefte de meest verschillende bestanddeelen zich gaan ophoopen, krijgt men slechts een nameloos bastaardwezen, onderworpen aan voortdurende scheuringen, geslingerd in alle richtingen en onbekwaam tot ernstige pogingen.

Zulke groepeeringen worden spoedig opgelost. Alleen

de vereenigingen, gegrond op gemeenschap van doel, op sympathie en nauwe eenheid van belangen, bieden weerstand aan den tijd en de hinderpalen.

Dit verklaart waarom de vereeniging der revolutionairen van verschillende schakeeringen, die toch door velen wordt verlangd, steeds onmogelijk geweest is. Iedereen wil naar zijn kant trekken, in de richting van zijn denkbeelden en theoretischen voorkeur. De vereeniging van sommige kleine groepen, gegrond op volkomen overeenstemming en vriendschap, was steeds onwrikbaar.

Zekerlijk, de revolutionaire omkeering zal onvereenigbare bonden voortbrengen, zonderlinge vereenigingen — doch deze zullen verdwijnen met de gebeurtenissen door welke ze het levenslicht aanschouwd hebben en het individu zal zijn vrijheid hernemen en zich voegen bij de individuen wier karakter en levenswijze hem meer zullen behagen.

De vakvereenigingen zijn tegenwoordig noodzakelijk, doch het is te wenschen dat ze vergankelijk zijn, want ze dragen in haar boezem de kiem van een gevaarlijk gezag indien men ze niet tijdig tegenhoudt. Op den drempel der XXe eeuw kan de menschheid niet naar het maatschappelijk stelsel der middeleeuwen terugkeeren. De arbeidersgroepen moeten thans reeds de leiding hunner zaken ter hand nemen en aan hun kommissie's slechts de onderdeelen overlaten, die men onmogelijk in algemeene vergaderingen kan behandelen. Gedurende het omwentelingstijdperk zullen de meest zelfbewusten moeten maken dat geen nieuwe ambtenaren de ouden komen vervangen, onder het voorwendsel van goede orde en verdeeling van den arbeid. De socialisatie der voortbrengingskrachten zal overigens tot gevolg hebben dat de rijkdom verbazend zal toenemen en onder ieders bereik zal komen. In een dergelijke maatschappij wordt iedere regeling overbodig. De op gezag berustende vereenigingen zullen voor de vrije groepen plaats ruimen, en deze groepen zullen den grondslag vormen der anarchistische gemeente.

SCHEPPING.

Omruischt van zangrig bladgefluister,
door 't mystisch spel van licht en duister
omtinteld met een stralenkrans,
komt ge als een nevelschim gegleden,
nog vormloos ver... maar diep aanbeden
in uw aanstaanden schoonheidsglans.

'k Voel uw bezielende adem waaien
van verre. Zie! de bloemen zwaaien
u 't kleurig, reuzig geurenvat.
't Hosannah dreunt van boog tot bogen
of 't woud, in twijg en stam bewogen,
met mij u huldigde en aanbad.

Gij zijt gekomen... heel mijn wezen
trilt, vreugdedronken... 'k grijp — gerezen
tot u — naar u, zoo trouw verwacht,
ter wilde omarming... vruchtloos pogen!
uw vorm is wind... uw schijn is logen,
een hersenschim... een droomgedacht!..

O! heerlijk beeld der ijdle droomen!
'k wil u doen leven, u doorstroomen,
u sterken met mijn levensgloed;
mijn vleesch zal smelten, 't harte bloeden,
om u te vormen, u te voeden,
mijn eigen kind, mijn vleesch, mijn bloed!

En 'k juich, daar de adem mijner longen
uw borst doet golven — opgedrongen
van al wat mij daarbinnen beeft;
daar u de bloedstraal van mijn harte
dooradert, — u mijn liefde en smarte
en hooger hoop in de oogen leeft.

Uw blik, waar donkre glansen zweven,
voert op een stroom van wonder leven
mijn ziekelijken schoonheidszin.
Kom! laat het waas der stille droomen
zachtlokkend om uw teerheid doomen
en treê, hooghartig, 't leven in.

Mijn kind! Geen liefde moet ge er winnen...
Géén kan u toch als hij beminnen,
wiens hart u sprong tot levensbron;
maar hèm begrijpend in uw wezen,
zal m' in uw sprekende oogen lezen
al wat hij-zelf niet zeggen kon...

PROSPER VAN LANGENDONCK.

EEN MORGEN

Nu zijn de tijden rijp, dat zonne perelt
op elk grasblaadje, en 't uitgespreid gelach
mijn oogen doopt en mijn gedachten wijdt.
Hoog staan de boomen in de jeugd der wereld
als heiligen, en heel deze eeuw'ge dag
is licht en wit, vol suiz'len wijd en zijd;
ik hoor het sap in al de planten zwellen,
en hoe, met stillen wil, de schepping groeit.

o Wonder Leven, gansch opengebloeid
rond mijn blij hoofd, dat staat in heel uw helle
wisslend gewentel, levenswil die zijt
vermeestrend en verreinend steeds uzelf,
vlam die vernielt, liefde die schept! o welle
thans uit ons borsten door de vreugd bevrijd
't hooglied omhoog onzer verwonderingen,
om 't licht Mirakel van al 't zijn te zingen,
't Geheim dat ook, in 't diepste van ons zelf,
óns vlam is, één met ál rythmen der dingen.

Thans wilde ik dat mijn lied zich hoog kon bogen
boven de menschen-rust als een gewelf;
thans wilde ik dat mijn woorden hemelbogen
van zaligheid over de wereld spanden.

Niet hij die schroomt in 't twijfelziek geweten,
maar slechts wie stérk verlangend op kan branden
en in verscheppende Al-Vreugd zich vergeten,
zal ik belijden, zegenrijke Bode
der Kunst die 'k over mijn bloedwarme landen
soms op te bouwen droom met dees' mijn handen,
de oogen gekeerd naar de onbekende Goden.

1893. GUST VERMEYLEN.

DE STRIJD.

In mijn boezem trillen klanken
uit het eeuwenoud verleden;
woestverwarde tafereelen,
komen voor mijn blik gegleden:
— forsche, lang vergeten zangen,
dringend door de verre tijden;
bloedgekleurde visioenen
van doorzwoegde reuzenstrijden . . .

Wilde strijd! verjong mij 't harte,
zweep mij moed en kracht door de aadren
en doorgloei mijn laffe leden
van de groote ziel der vaadren!
Rol mij door uw zwellend bloedbad,
levensbad voor hart en spieren!
Zwaai me om 't vurig stralend voorhoofd
't rood geklapper der banieren!

———

O! in 't woelig stormgebulder
als een krachtige eik daar pal staan,
waar de onwrikbre voorzaat stond:
al de levenssappen putten,
liefde en geestdrift, haat en strijdzucht,
uit den heilgen moedergrond!

Al de wenschen, driften, tochten,
idealen, visioenen,
van een volksstam, kloek en vroom,
in zijn harte voelen bonzen,
in zijn hoofde voelen branden
en zijn eigen ik versmelten
in den breeden liefdestroom!

Voortgestuwd door 't grootsch verleden,
al zijn ziels- en lichaamskrachten
drijven naar een edel doel!
Door zijn breedst en innigst wezen,
— godenwellust — voelen sidderen
de eindelooze liefdetrilling
van héél 't menschelijk gevoel!

Strijd! o milderende strijd,
waai om mij uw vredevanen!

O! de zegepraal zien naadren
na een koen doorstreden dag:
't voelen aan zijn forscher adem
en zijn kloeker hamerslag!

O! de zege hooren schetteren
in het schel bazuingeschal,
daar de vijand huilend heenvliedt...
door het bloedig scheemrend dal...

O! tot stervens toe gewonde,
onbewust van later leed,
ongedeerd door later lafheid,
zijne ontvlamde ziel doen stijgen
in den eersten jubelkreet!

Strijd! O zegerijke strijd,
wind mij in uw glorievanen!

1891. PROSPER VAN LANGENDONCK.

Deze drie gedichten zijn overgenomen uit „Van Nu en Straks."
(Eerste reeks.)